

OBUDZIĆ (61) *vb pf*

o jasne.

inf obudzić (18). ◇ *fut 1 sg* obudzę (1). ◇ *3 sg* obudzi (7). ◇ *1 pl* obudzimy (1). ◇ *praet 3 sg m* obudził (15). *n* obudziło (1). ◇ *3 pl m pers* obudzili (7). ◇ *imp 2 sg* obudź (1). ◇ *2 pl* obudźcie (1). ◇ *con 1 sg m* bych obudził (3) *OpecŻyw, RejPos, WujNT*, bym obudził (1) *GrzegŚm*. ◇ *1 pl m pers* byśmy obudzili (1). ◇ *impers praet* obudz(o)no (1). ◇ *con* by obudz(o)no (1). ◇ *part praet act* obudziwszy (2).

Sł stp notuje, *Cn brak, Linde XVIII w.*

1. Zbudzić ze snu; *excitare HistAl, Vulg, PolAnt; suscitare Vulg, PolAnt; expurgificare Mącz* (58) : *Mącz* 111c; Anyoł zafię drugi raz/ zgotował iedzenie/ A z nowu obudziwŹy/ dał takie wiedzenie. *HistHel C3, C3.*

obudzić kogo (42): IEzus mily gdy widział z daleka Iudáfia/ żydy z mieczmi/ í pochodniami/ obudził apoŹtoly *OpecŻyw* 104v, 44; *HistAl L5; GliczKsiqż E5v; RejWiz* 66v; Boć wáfz Bog iefł/ á podobno teŹ teráf Źkiem mowi/ álbo iefłth gdzie w goŹpodzie/ álbo ná drodze/ álbo teŹ ípi/ trzebá go obudzić. *Leop 3.Reg* 18/27, *Act* 12/7; *BibRadz Iob* 41/1, *Mar* 4/38, *Luc* 8/24, *Act* 12/7; *BielKron* 24, 85 [2 r.]; powiedáia/ íŹ ták [przykładajác myszki do barków] obudzono iednego ktory ípał siedm dni. *SienLek* 55, 54v [2 r.], 57; [rycerz] obudziwŹy íwá żonę vkazał iey wor *HistRzym* 70v, 37v, 70v, 96v, 115v; *RejPos* 48v; *BiałKat* 233v; [kandydat na męża] będzie dłuŹo íypiáł áŹ do południá/ bo go kurek żadny nie obudzi. *RejZwierc* 32, 169; *SkarŻyw* 75, 286; *WujNT Matth* 8/25, *Mar* 4/38, *Luc* 8/24, *Act* 12/7; *SkarKaz* 551a. *Cf Zwroty.*

W przeciwstawieniu: »uŹpić ... obudzić« (2): *SienLek* 54v; gdy ón [Pan] chce/ mocen iefł nas y vmorzyć y ożywić: mocen vŹpić/ y obudzić. *BiałKat* 233v.

Zwroty: »(człowieka) Źpiącego, zasnętego obudzić« = *excitare dormientem PolAnt* [szyk zmienny] (3:1); *BibRadz Eccli* 22/7; Y wŹtał [król] iedney nocy z łoŹá íwego á ízedł ku ŹieŹtrze íwey/ y nálazwŹy íá ípiącą obudził íá. *HistRzym* 31; *RejPos* 221v; *WujNT* 143.

»obudzić [kogo] jako kur« (1): A kiedy oni [królowie] poŹná/ tedy ía czuć będę/ Obudzę íe íáko Kur *RejZwierc* 3v.

»ze snu [kogo] obudzić« (2): *Zeglarzá ze Źnu obudźcie. OrzQuin A3v; HistHel Cv.*

»[kogo] wczas obudzić« (1): [Mars] gniewał íe ná chłopcá/ ktorego zwano Gallus/ to iefł Kur/ íŹ go wčas nie obudził poki nie przyŹzło Słońce *BielKron* 24.

W przen [w tym: kogo, co (12)] (13) : *Szczeficie* niegdy dziećię vŹrzáło/ Ktore íobie nád ítudniá ípało: PrzíŹedŹy íe obudziło/ A ták do niego mowiło: Idź precz zleŹ íe tu vŹpiło. *BierEz K; RejZwierc* 22v.

Zwroty: »obudzić w sobie rozum« (1): [dworzanin] o prędkie lekárŹtwo muŹ íe s pilnoŹciá íthárác/ á obudzić w íobie rozum/ y tym vmocnić/ á vgruntowác íercze *GórnDworz Mmv.*

»obudzić smýŹ« (1): PowŹtań niebogo nędzna [do *Hekuby*]/ obudź ímyŹl zdrętwiáły/ Znác íŹ między żywotem á Źmierćię krés máły. *GórnTroas* 62.

Szereg: »obudzić a wzruszyć« (1): być to niemoŹe/ áby íey ciepło [o naturze] ták wygáŹnac miáło/ áby go íobie ciáło człowieczé obudzić á wzruŹyć niemiáło. *Oczko* 10v.

a) Wskrziesić (8) : Resuscito, Skrześcić też obudzić. *Mącz* 354a; *BiałKaz* C2v; Potym náftąpi trąbá oná Archányoła iáko pozew do łádu/ w ktorey moc Chryštułowá y zmartwychwítania iego obudzi wżytkie ciálla/ od Iádámá áż do oštátniego człowieká ktory fie vrodzi *SkarKaz* 6v.

obudzić czym (1): [*a śmierci*] Iedno iáko Syrená może vřpíc málo/ Aby ciáło łtrudzone też odpoczywáło. Ale gdy ie Pan zálie mocą fwą obudzi/ Bárzo fie nářzá páni na pyáku ogrudzi. *RejWiz* 106.

bibl. Zwrot: »ze snu [*kogo*] obudzić« = *a somno excitare Vulg* [*przekład Ioann 11/11*] (4): Lazárz przyjaciél nářs łpij/ ale ijdę abych go ze łnu obudził. *OpecŻyw* 67; *RejPos* 352v; *GrzegŚm* 9; *WujNT Ioann 11/11*.

2. Pobudzić do działania [kogo] (3) : O nędzneřz to czucie nářze/ á nędzna łtrařz nářzá/ ielli nie będye łáłki á miłofierdzya thego Páná/ iż nas z łáłki řwey obudzić nie będye raczył/ ábychmy wždy niebożátká czářem czuli á łtrzegli fie tych pokus á vpadkow nářzych *RejPos* 104v.

obudzić przez co (1): Ale gdy przez łthałą wiáre řwoię obudzimy Páná řwoiego/ á iż on weźmie nád námi opieke řwoię/ nic ty wiátry áni ty morzá řzkodzić nam nie mogá *RejPos* 51.

Szereg: »obudzić a upomionąć« (1): ten dobrotliwy Pan obudzić cie będye raczył á vpomionąć cie/ [...] ábyř czuł á łtrzegł fie/ ábyř nie przyřzedł ná ony pokuřy á ná ony vpadki *RejPos* 104v.

Synonimy: 1. *ocknąć, ocucić*.

Formacje współrdzenne cf **BUDZIĆ**.

Cf **OBUDZENIE, OBUDZONY**